

The making of...

Alle handelingen worden minutieus vastgelegd

Druk overleg tijdens pauzes

Gemonteerde filmbeelden suggereren een wals op de weg

Rond de productie van een film is heel veel te doen. Uiteraard het maken van opnames en het in de goede volgorde monteren. Voordat de eerste beelden geschoten kunnen worden is er al heel wat aan vooraf gegaan. Het proces van idee tot distributie van de videofilms van VBW-Asfalt wordt beschreven.

Al enige jaren gaat tijdens de scholingsdagen van VBW-Asfalt een videofilm in première. Het onderwerp van de instructiefilm wordt in het voorjaar vastgesteld. Het betreft een instructiefilm dus moet de inhoud actueel, technisch verantwoord en praktisch zijn. Hiervoor is inbreng vanuit de praktijk onontbeerlijk. De instelling van een begeleidingsgroep, waarbij in eerste instantie gekeken wordt naar de leden van de Technische Commissies van VBW-Asfalt, is de tweede stap in de voorbereiding.

De projectleider, Piet van Stek, begint met een vrije gedachten wisseling in de begeleidingsgroep over alle mogelijke inhoudelijke aspecten. Dan komt de filmer die al deze onderwerpen in beelden en in een logische volgorde moet omzetten. Er wordt al wel gedacht wordt over de commentaarteksten maar deze worden nog niet uitgeschreven.

Het resultaat is een eerste scenario. In dit scenario wordt beoordeeld en nagegaan of en hoe de aspecten in beelden tot uitdrukking kunnen worden gebracht.

Op basis van dit scenario wordt ook nagegaan of er wellicht animaties, proefopstellingen in het laboratorium of specifieke uitvoeringselementen moeten worden voorbereid.

Planning essentieel

Pas als het scenario akkoord is, kan aan de voorbereiding van de daadwerkelijke opnames worden begonnen. Afhankelijk van de aard en type van de opnames worden leden van VBW-Asfalt benaderd om hun medewerking te verlenen. Dit gaat verder dan alleen maar aangegeven waar een ploeg aan de slag is. Aan de kwaliteit van de opnamen worden hoge eisen gesteld. Dus het weer moet voldoen aan de in beeld te brengen aspecten, opnamen moeten soms meerdere malen over worden gedaan en heel vaak zijn demonstratieachtige elementen op een apart terrein noodzakelijk. Het zal duidelijk zijn: de opnamen tijdens een 'normale' uitvoering kunnen de voortgang ernstig beïnvloeden. Dus moet ook de opdrachtgever instemmen.

Essentieel onderdeel bij de voorbereiding is de planning. Op basis van het scenario en de afspraken met de uitvoering moet een uitgebreid draaiboek worden opgesteld. Afwijkingen op dit draaiboek zijn niet acceptabel. Deze leiden direct tot overschrijding van het beschikbare budget en overschrijding van de deadline. In het draaiboek is de jarenlange ervaring met afwijkingen op het ideale beeld uiteraard verwerkt. Want de weersomstandig-

heden kunnen tegen zitten, werken die uiteindelijk niet doorgaan en tal van andere veranderingen waar een beroep gedaan wordt op het improvisatietalent van de projectleider.

Samen op pad

Zijn alle afspraken bevestigd dan kunnen de opnamen beginnen. De filmploeg, bestaande uit de camera- en geluidsman en de projectleider, vertrekt naar de eerste locatie. Daar is ook Elly den Heijer, die de catering verzorgt, de telefoontjes aanneemt, de afspraken in de gaten houdt en telkens aanpast, enzovoort, zodat de ploeg ongestoord en goed verzorgd kan werken. Ze zorgt ook voor een goede sfeer waarbij ook als het eens tegen zit gelachen kan worden. Hard nodig, want de ploeg trekt enkele weken dag in dag uit met elkaar op.

De beelden kunnen niet in de uiteindelijke filmvolgorde worden opgenomen. De laatste filmbeelden kunnen als eerste geschoten worden. Het scenario waarin gedetailleerd de beelden staan beschreven is het houvast voor de ploeg. Op de locatie moet de situatie worden verkend, de camerapositie moet worden vastgesteld, waarbij versturende omgevingsfactoren vermeden moeten worden. Afspraken met de asfaltploeg zijn vereist. Hoe bereidwillig ze ook zijn, ze hebben een ander vak dan acteur. Ook kan het voorkomen dat een opname om tal van redenen telkens weer opnieuw moet worden overgedaan. Het asfalt zit er dan al in zodat een nieuwe camerapositie moet worden gekozen. Daarbij moet alles opnieuw worden ingesteld: komt het te filmen effect goed in beeld, is de lichtinval goed, zijn er versturende omgevings-

Vorbereiding steekt nauw

Buitenopname

Dit moet opnieuw

elementen enzovoort. De filmploeg heeft daar ervaring mee en blijft kalm en rustig bij het opnieuw instellen. De asfaltploeg kijkt daar wel eens verlekkert naar: kalm en rustig werk en bij slecht weer gewoon niets doen. Maar ja, het gras bij de burens is immers altijd groener.

Opnamen in het laboratorium vragen nog enkele andere voorbereidingen. Meestal gaat het om beelden ter illustratie van een bepaald element. Dan moet vooraf de proef worden bedacht en uitgetest. Dit vraagt enige creativiteit. Met het laboratorium moeten vooraf afspraken worden gemaakt om alle voorbereidingen te treffen. Zo komen in de video 'Dunne deklagen' beelden van het walsen voor. Hiervoor is warm asfalt nodig. Blijkt dat de opname over moet, dan moet er ook weer warm asfalt beschikbaar zijn. Bij opnamen binnen is het licht een apart aandachtspunt. Goed uitlichten is een vak. Daarom gaat er nogal wat tijd voorbij voordat de opnamen beginnen. Voor enkele minuten film is soms uren van voorbereiding nodig. Niet alle effecten zijn met directe filmopnamen in beeld te brengen. Zo zitten er in de film 'De kleeflaag' animaties om de werking van bitumenemulsie duidelijk te maken. Deze beelden zijn uiteraard separaat uit te werken. Van de projectleider wordt wel vereist vooraf duidelijk te maken wat en hoe hij in beeld moet brengen. Uren van denken en tekenen gaat daaraan vooraf.

De afwerking

Als alle beelden gereed zijn, komt de montage. Vele uren beeldmateriaal, soms heel onevenwichtig samengesteld, moe-

ten tot één, boeiend geheel, worden gemonteerd.

Elk beeldfragment wordt tot in onderdelen van seconden bestudeerd. Hieruit ontstaat een 'ruwe' film, nog zonder tekst, waar de begeleidingsgroep uitgebreid mee aan de slag gaat. Is de volgorde goed, geven de beelden wel goed weer wat er bedoeld wordt, zitten er verkeerde beelden in. Bij dit laatste let de groep ook op technische aspecten en of de veiligheid goed in acht is genomen.

Uit deze ruwe versie ontstaat een concept. Bij de vertoning van dit concept wordt het nog in te spreken commentaar voorgelezen. Deze tekst is vooraf uiteraard op juistheid gecontroleerd. De tekst moet niet alleen passen bij de beelden, ook moet deze goed zijn uit te spreken en de lengte is afhankelijk van de beelden. Zodra iedereen akkoord is, kan de eindmontage met het inspreken van de tekst plaatsvinden. En ook het inspreken van tekst lijkt eenvoudiger dan het is. Het is niet voor niets een apart beroep waaraan eisen worden gesteld die verder gaan dan alleen mooi voorlezen. Woorden en zinnen moeten soms gewijzigd worden voordat ze goed zijn uit te spreken.

Première altijd spannend

Bij de productie van een film zijn dus heel veel personen betrokken. Elk met een eigen inbreng. Niet voor niets is de première dan ook een spannend moment. Dan komen de vele kleine elementen als één geheel op het doek. Dan blijkt ook of de film goed over komt. Want tijdens het intensieve proces neemt de betrokkenheid toe. Na vele malen de beelden te hebben gezien kan heel een-

voudig over het hoofd worden gezien dat het voor de onbevangen kijker de eerste keer is. En dat deze kijker gelijk het geheel ziet.

Joop Span van Aspect Video verzorgde jarenlang de instructiefilms voor VBW-Asfalt. De laatste jaren heeft hij deze productie geleidelijk overgedragen aan 'Deelstra en De Jong'. Hierdoor hebben zij aan hun eigen vakmanschap van filmproductie ook kennis en ervaring van de asfaltwegbouw opgebouwd. Dit maakt de samenwerking met de ploegen er een stuk makkelijker op. Uiteraard krijgen de hoofdrolspelers – asfaltploegen, productiemedewerkers, laboranten begeleidingscommissie – na een speciale vertoning een exemplaar van de video.

De volgende video films, met een speelduur van 16 tot 25 minuten, zijn aan te vragen bij VBW-Asfalt:

Titel	Jaar
Met asfalt goed op weg	1986
Asfalt opnieuw	1987
Agrarische asfaltverhardingen	1993
Asfaltverwerking in de praktijk:	
- Verwerken en verdichten	1991
- Dwarsslassen en langsnaden	1993
- Hoogteregeling	1994
- Werkvoorbereiding	1995
- Kleinschalig werk in stad en dorp	1996
- De Kleeflaag	1997
- Energiebesparing	1998
- Ontmenging	1999
- Asfalt recycling	2000
- Dunne deklagen	2001